

Особливості програми з української мови для 5 класу шкіл з національними мовами навчання

Петрук О.М., канд. пед. наук

У Державному стандарті метою освітньої галузі «Мови й літератури» є розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

На досягнення цієї мети й націлена нова програма з української мови для 5 класу шкіл з національними мовами навчання. Вона розроблена відповідно до Державного стандарту, хоча у ньому й не виписані окремо вимоги щодо навчання української мови у школах зазначеного типу. Програма зорієнтована на опанування переважно практичних умінь учнів з усного й писемного комунікативного мовлення та формування у них комунікативної компетентності. Розроблена програма пропонується для усіх шкіл з національними мовами навчання. Специфічні особливості оволодіння знаннями та вміннями з української мови, пов'язані з особливостями рідної мови учнів, що є мовою навчання у школі, повинні враховуватись у підручниках під час тематичного планування уроків.

Програма відповідає змістовим лініям, які визначені Державним стандартом: мовленнєвій, мовній, соціокультурній, діяльнісній (стратегічній).

Мовленнєва та мовна лінії змісту навчання в програмі подано в таблицях. У них представлено не тільки зміст (теми) (ліва частина таблиці), а й перелік державних вимог до знань, умінь і навичок (права її частина), формування яких необхідно досягти в процесі роботи над цими темами. Права частина таблиці – головний орієнтир у визначенні напрямку роботи над зазначеним матеріалом, оскільки в ній названі вміння, які повинні бути результатом навчальної діяльності з певної теми. Зауважимо, що серед зазначених вимог переважають ті, що стосуються застосування знань на практиці.

Мовленнєва лінія змісту передбачає роботу над розвитком в учнів умінь з усіх видів мовленнєвої діяльності. Під час поурочного планування зміст цієї роботи повинен бути розподілений таким чином, щоб усі види мовленнєвої діяльності були достатньо представлені в плані. Тематика текстів для слухання і читання, діалогів і монологічних висловлювань учнів визначається відповідно до основних сфер: персональної, соціально-побутової, освітньої, професійної, суспільної та сфери «природа».

Соціокультурна лінія змісту навчання – обов'язкова складова роботи над мовною та мовленнєвою лініями. Вона передбачає ознайомлення учнів з особливостями соціальних і національно-культурних відносин у суспільстві, розвиток умінь дотримуватися норм, які регулюють суспільні відносини.

Діяльнісна (стратегічна) лінія, як і соціокультурна, доповнює роботу над мовною та мовленнєвою лініями змісту. Вона передбачає розвиток загальнонавчальних умінь, а також оволодіння стратегіями, які визначають успішність мовленнєвої діяльності.

Насамкінець зазначимо, що процес оволодіння учнями шкіл національних меншин державною мовою ми розглядаємо як інструмент їх соціалізації в українському суспільстві, що дає змогу реалізувати себе, свої потреби і плани у різних сферах життєдіяльності. Саме тому концептуальні засади нової програми з української мови складають компетентнісний, комунікативний, особистісно зорієнтований і діяльнісний підходи.